

Jubileumboek ‘Zoete Invallen’

Vijfenzeventig jaar onderzoek en voorlichting voor de Nederlandse suikerbietenenteelt

Samenvatting

De suikerbiet heeft zich de laatste 75 jaar ontwikkeld tot de ‘koningin onder de akkerbouwgewassen’. Voor veel telers is de bietenenteelt een stabiel en betrouwbaar fundament onder hun bedrijfsinkomen. Vanaf de oprichting van het Instituut voor Suikerbietenonderzoek op 5 juni 1930, op initiatief van alle Nederlandse suikerfabrikanten, staat voorop, dat alleen een gezond gewas onder goede groeiomstandigheden een rendabele teelt en verwerking van suikerbieten in de toekomst kan waarborgen. In de eerste vijftwintig jaar van zijn bestaan is de meeste aandacht uitgegaan naar rassenonderzoek, bemesting en bedreigende ziekten en plagen.

Het onderzoeksinstituut is altijd gevestigd geweest in gebouwen van de voormalige suikerfabriek ‘Zeeland’; eerst in de personeelsgebouwen en vanaf 1952 in het verbouwde suikermagazijn.

In samenwerking met de Belgische collega’s (KBIVB) uit Tienen is al in 1931 een internationaal samenwerkingsverband, het IIRB, opgericht. Tot de deelnemers behoorden alle toenmalige West- en Zuid-Europese landen. Later zijn ook een aantal voormalige Oostbloklanden toegetreden.

In de Tweede Wereldoorlog werd het instituut omgedoopt tot Instituut voor Rationeele Suikerproductie (IRS). Deze naamsverandering benadrukte enerzijds de enorme behoefte aan rationaliseren: besparen op arbeid en kosten bij de teelt. Anderzijds wijst ‘suikerproductie’ erop dat de suikerbiet in het veld optimaal de suiker moet produceren, die vervolgens in de suikerfabriek efficiënt wordt gewonnen. Daarna heeft een sterke uitbreiding van de activiteiten plaatsgevonden. Belangrijke onderwerpen voor onderzoek, in de volgende vijftwintig jaar, waren bodemgebonden ziekten en plagen, bietkwaliteit, optimale bemesting, onkruidbeheersing en mechanisatie. Van oorsprong is suikerbieten een gewas, waaraan veel handenarbeid besteed is. Door de opkomst van chemische onkruidbestrijding en de snel voortschrijdende mechanisatie van andere werkzaamheden, zoals de oogst, heeft het bietengewas zich ontwikkeld tot een vrijwel handwerkloze teelt.

In de jaren zestig zijn meer structurele samenwerkingsverbanden met andere instituten in binnen- en buitenland opgezet en kreeg de voorlichting meer aandacht.

Door de steeds sterkere complexiteit van de teelt en grotere risico’s op het voorkomen van nieuwe ziekten, plagen en onkruiden, zijn de laatste vijftwintig jaar uitgebreide netwerken van specialistische onderzoeksverbanden opgezet.

Aan sommige projecten werkten onderzoekers van tien verschillende instituten in binnen- en buitenland mee.

Belangrijkste aandachtspunten waren:

- bodemziekten en -plagen; beheersing door resistentieveredeling, biologische bestrijdingsmethoden en teeltmaatregelen. De belangrijkste waren bodeminsecten, bietencysteeltjes, rhizomanie (worteldolheid) en rhizoctonia. Tegen de laatste drie zijn met succes resistente bietenrassen ontwikkeld;
- rassenonderzoek met alle daarbij behorende bepalingen voor de registratie van nieuwe rassen;
- reductie van aanhangende grond, door mechanische reiniging op rooimachines;
- beheersing van voor ons land nieuwe onkruiden en ontwikkeling van systemen, waarbij van een minimale dosering werd gebruik gemaakt;
- beperking van mestgebruik door gerichte toepassing en betaling op kwaliteit.

Bovendien was het noodzakelijk de ontwikkeling van een duurzame teelt verder te integreren in alle activiteiten.

Het IRS is met gedegen onderzoek en praktische adviezen uitgegroeid tot het kennis- en onderzoekcentrum voor de suikerbietenteelt in Nederland. De stevige verankering in de Nederlandse suikersector en het sterke internationale netwerk hebben daaraan zeker bijgedragen.

Dit boek geeft een breed overzicht van het bietenonderzoek en de toepassing hiervan in de praktijk.

De doelstelling van het IRS is na 75 jaar nog zeer actueel: ‘Het bevorderen van de rentabiliteit en de duurzame ontwikkeling van de bietenteelt in de suikerindustrie in Nederland, onder andere door het verrichten van onderzoek en het geven van voorlichting op deze gebieden.’

Willem Heijbroek
Jurgen Maassen